

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

DERLEME

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!

Karkerên hemû welatan yekbin!

Tek silah parti!

Tek yol devrim!

Yıl:12, Sayı:315, 20 Ekim 1986

Bu Çek-Al'ı *Kürt Sorunu* kitabından ve önsözünden, gazetemizin 97-98, 99, 100, 113-114, 115-116, 160, 177, 188-189. sayılarında çıkmış çeşitli yazılardan, Konferans ve Kongre kararlarından derledik. Derlemenin sistemli bir bütün olabilmesi için yer yer araya bağlaç paragrafları, cümleleri ve ek birkaç Lenin alıntısı kattık.

KÜRT SORUNU

Kürt Sorunu II

Ezen ve ezilen ulusların münistlerinin görevleri

Bu bölümü ana olarak Yürükoğlu yoldaşımızın 65. yıl konuşmasından, Kürt Sorunu kitabına önsözünden ve Süleyman Sakalı yoldaşımızın Kürt Sorunu kitabından derledik.

Her türlü ulusal baskının varlığı işçi sınıfı için zararlıdır. Çünkü ulusal baskıların, ezilen ulusların varlığı, proletaryayı uluslara göre böler. Emek-sermaye çelişkisini bulandırır, gözlerden saklanmasını kolaylaştırır, halklar arasına düşmanlık, güvensizlik sokar. Proletaryanın, ana düşmana karşı bütün güçleri kendi çevresinde birleştirmesini, seferber etmesini engeller.

Komünistler, bütün uluslardan işçilerin birliğini sağlamak, proletaryanın sosyalizm savaşıyla ezilen halkların ulusal baskı ve sömürüye karşı savaşını bütünleştirmek için her türlü ulusal baskı ve ayrıcalığa karşı amansız savaşmalıdır.

Bu savaşta ezen ve ezilen ulus komünistlerine, aynı doğrultuda, birbirini tamamlayıcı ama farklı görevler düşer.

Ezen ulus komünistinin, ezilen uluslara ikircimsiz, koşulsuz ayrılma hakkını, aynı devlet kurma hakkını savunması gerekir. Ezilen ulus komünistinin de, tüm ulusların özgür ve gönüllü birliğini

“Proletarya, ezilen ulusların belli bir devletin sınırları içinde zorla tutulmasına karşı, yani onların kendi yazgılarını belirleme hakkı uğruna savaşmalıdır... Yoksa, proletaryanın enternasyonalizmi boş sözlerden başka birşey olmaz... Öte yandan, ezilen ulusların sosyalistleri, ezilen ulusun işçileriyle ezen ulusun işçilerinin, tam ve kayıtsız koşulsuz birliğini özellikle savunmalı ve gerçekleştirmelidir. Bu olmadan proletaryanın bağımsız siyaseti savunulamaz.”

savunması, bunu aktif propaganda etmesi, bir devlet içinde her ulustan işçilerin bir tek komünist partisinde birleşmesini aktif propaganda etmesi

gerektiğini Marksizm söylüyor. Komünistler, küçük “ulusal” devletlerden değil, olabilen en geniş, gönüllü birliklerden yanadrlar diyor.

Ayrılma hakkına ilişkin

venlikle kaynaşmış oportünistlikleri bundan başka da bir sonuç vermezdi.” (İ. Bilen, *Biyografi*, s.42)

Bu koşullarda en başta gelen görev, Kürt halkının ayrılma hakkını kayıtsız şartsız savunmaktır. Bunu yapmadan, bu yönde ardıcıl savaş yürütmeden, Kürt halkının güvenini kazanmadan ileri sürülen birlik çağrılarına Kürt proletaryası, Kürt halkı ne gözle bakar?

Bunun, Kurtuluş Savaşı döneminde Kemalistlerin yaptığı birlik çağrılarından farklı olduğuna nasıl inanır? Burjuvazi de aynı “birlik” çağrılarını ileri sürerken komünistlerin liberal burjuvaziden farkını Kürt halkı somutta nasıl görecektir?

Komünistlerin görevi, boş birlik çağrılarını ileri sürmek değil, ayrılma hakkını kayıtsız şartsız savunarak gerçek birlik yolunda adımlar atmaktır. Bu noktayı, bu psikolojiyi anlamadan, bunu benimsemeden ulusal soruna devrimci yaklaşım olamaz. Lenin, “ulusal sorunda psikolojinin ne kadar önemli olduğunu neden anlamıyorsunuz” derken buna işaret ediyor. (Lenin, *agy*, c.19, s.499)

Eşit haklar gevelemek yeterli değildir

Bu bölüm Kürt Sorunu kitabından derlenmiştir.

Ulusal sorunda komünistlerin ana belgisi, “ulusların yazgılarını kendilerinin belirlemesi hakkı”dır. Bu hakkın özü, *ayrılma*, ayrı devlet kurma hakkıdır.

Ayrılma hakkını savunmayı bir kenara itmek ve bu hakkı içermeyen bir “eşit haklar savaşı”ni öne almak Leninci bir tutum değildir:

“...Ezilen ulusların kurtuluşu politik alanda çifte bir dönüşümü içerir: 1. Ulusların tam eşitliği. Bu ... belli bir devletin içinde olup bitene ilişkindir. 2. Politik ayrılma özgürlüğü. Bu, devlet sınırlarının ayrılmasına ilişkindir.” (Lenin, *agy*, c.22, s.322)

Lenin’in şu sözleri tüm komünistler için tutum belirleyici olmalıdır:

“Proletarya, ezilen ulusların belli bir devletin sınırları içinde zorla tutulmasına karşı, yani onların kendi yazgılarını belirleme hakkı uğruna savaşmalıdır. ... Yoksa, proletaryanın enternasyonalizmi boş sözlerden başka birşey olmaz. ...

“Öte yandan, ezilen ulusların sosyalistleri, ezilen ulusun işçileriyle ezen ulusun işçilerinin, örgütsel birliği de içeren tam ve kayıtsız koşulsuz birliğini özellikle savunmalı ve gerçekleştirmelidir. Bu olmadan proletaryanın bağımsız siyaseti savunulamaz...” (Lenin, *Toplu Yapılar*, İngilizce basım, c.22, s.147-148)

Lenin, ezilen ulus komünistlerinin görevlerine ilişkin olarak bir de şunu söylüyor:

“...Küçük bir ulusun sosyal demokrati (komünisti — İ.S.) ajitasyonunda bizim genel formülasyonumuzun *ikinci* sözcüğünü vurgulamalıdır: Ulusların ‘gönüllü kaynaşması’.” (Lenin, *agy*, c.22, s.347)

Şimdi bu görevlerin çeşitli yanlarını açalım:

Kürt halkının güvenini kazanmak zorundayız

Bu bölüm gazetenin 99. sayısından ve Kürt Sorunu kitabından derlenmiştir.

Türkiye devrim hareketi, Kürt ulusal hareketinden ayrı düşünülemez. Türkiye işçi hareketiyle Kürt ulusal hareketinin birliği olmadan Türkiye’de devrim yapılamaz. Bu birliğin yolu da Kürt halkının güvenini kazanmaktan geçer.

Ne var ki, bu güven Kürt halkının demokratik haklarını, ayrılma hakkını *yararcı* düşüncelerle demagojik olarak savunmakla kazanılmaz. Çünkü sorunun özü Kürt halkını “tavlamak” değil, ona güvenilir, *ilkeli* bir sınıf politikası izlediğimizi göstermektir.

Bu çok önemli noktaya özellikle dikkat etmek gerekir. Kürt halkı üzerindeki ulusal baskı toplu kıyım boyutlarına varmıştır. Dersim anıları, acıları daha çok tazedir. Türk burjuvazisi Kürt halkına sayısız kez vurmuştur. Ve proletarya hareketi geçmişte Kürt sorununu yok saymış, varsayınca da yanlış tutum almıştır. Bunu İ. Bilen biyografisinde şu sözlerle açıkça belirtiyor:

“1925’te burjuvazi, TKP’ye saldırısını Kürt halkına karşı açtığı yığınsal, kanlı baskısıyla yanyana yürüttü. Partinin o zamanki yönetiminin bu kanlı olay karşısında tutumu, davranışı ne oldu? Olayı nasıl değerlendirdi? Tutarlı değildi, çelişkiydi, yanlıştı, olayı değerlendirmesi. Olaya, kökünden ‘gericilik’ deyip çıktı. Böylece Kürt beyleriyle Kürt halkını bir tuttu, bunları bir kaba doldurdu. Ayrım yapmadı. Böylece burjuvaziyi, onun konumunu tutmuş oldu. Öte yandan ‘Kürt beylerinin topraklarının ellerinden alınması’ni istedi. Ama bu belge de soyut, yalıtılmış bir nitelik taşıyordu. Kürt halkının ana istekleri ele alınmıyor, ulusal ezgiye, kanlı kırım karşı çıkılmıyordu. Şevket Süreyya Aydemir gibilerin tutumu, burjuvaziyi desteklemekten başka birşey değildi. Onların kuyrukçuluk politikası şö-

Devlet sınırlarını söz konusu etmeden (ayrılma hakkını en başta savunmadan) yapılacak her türlü propaganda, burjuva ulusçuluğundan öteye geçmiş olmaz. Lenin şöyle diyor:

“...Yalnız ulusların genel olarak eşitliği değil (bunu Kokoşkinler de destekliyor) fakat aynı zamanda uluslara yazgılarını belirleme hakkı...”

Ve yine:

“...Bütün uluslara, yalnız genel olarak eşit haklar tanımak değil, aynı zamanda devlet konusunda da eşit haklar, yani yazgısını belirleme, ayrılma hakkı tanımak.” (Lenin, *agy*, c.20, s.429, 453-454)

Ayrılma özgürlüğünü kayıtsız şartsız savunmadan, uluslara eşit haklar savaşı- mından söz etmek bir aldatmacadan öteye geçemez. Devlet sınırlarını, ayrı devlet kurabilme hakkını söz konusu etmeyen eşit hakları liberal burjuvazi de benimseyebilir. Liberal burjuvazinin benimseyip benimsememesi açısından yapılan değerlendirmelere göre bu çok “gerçekçi” bir hedeftir. Ama ne yazık ki bu tür bir hedef ileri sürerek ezilen ulus emekçileriyle, ulusal hareketiyle değil, ancak liberal burjuvazi ile cephe kurabilir.

İşçi sınıfının konumu bu olamaz. Lenin şöyle diyor:

“Bütün uluslara tam hak eşitliği, uluslara yazgılarını belirleme hakkı, bütün ulusların işçilerinin birliği — Marksizmin, bütün dünya ve Rusya deneyiminin işçilere öğrettiği ulusal program böyledir.” (Lenin, *agy*, c.20, s.454)

Ayrılma hakkını tanımayan demokrat olamaz

Bu bölüm Kürt Sorunu kitabından ve gazetenin 100. sayısından derlenmiştir.

Ayrılma hakkını işçi sınıfının kayıtsız

koşulsuz savunması, bu hak sosyalist nitelik taşıdığı için değil, işçi sınıfı demokrasinin kararlı ve tutarlı savunucusu olduğu içindir.

Ulusal ezginin tam ve gerçek olarak ortadan kalkması ancak komünizmde gerçekleşebilir. Bu her türlü ezginin, sınıfların ortadan kalkmasıyla bağlı bir olgudur. Ayrılma hakkı ise çok daha dar kapsamlı ve teorik olarak kapitalizm altında da gerçekleşebilecek bir istemdir. Bu nedenle demokratik istemdir.

Bu konuda Lenin şunları söylüyor:

“Demokratik programın maddelerinden birini, örneğin ulusların kendi yazgısını belirleme hakkını, emperyalizm altında ‘gerçekçi değil’, ‘hayalci’ diye kaldırmak ... hata olur...”

(...)

“Ulusların yazgısını çizmelerinin kapitalizmin sınırları içinde gerçekleşmeyeceği savı, mutlak biçimde, ekonomik anlamda, veya görece olarak, politik anlamda, anlaşılabilir.

“Birinci durumda, teori açısından kesinlikle yanlıştır.

İkinci durumda bu sav eksik, tam doğru değildir.” (Lenin, *agy*, c.22, s.144-145)

Bu savın neden eksik olduğunu açıklarken Lenin, hem, bütün temel demokratik haklar emperyalizm koşullarında ancak kısmen gerçekleşir diyor, hem de, bazı haklar ancak devrimle gerçekleşebilir diyor.

Buradan hareketle Lenin şöyle söylüyor:

“Ezilen ulusların kurtuluşu istemini ..., sorunu sosyalizm kurulana dek ‘erteleyerek’ değil ... net ve kesin formüle edilmiş bir siyasal programla ileri sürmeliyiz...” (Lenin, *agy*, c.22, s.147)

Ulusal sorunda sol hareket içinde burjuva ulusçuluğu açık veya kapalı biçimlerde ortaya çıkıyor. Üstü kapalı burjuva ulusçuluğunun en çarpıcı örne-

ğini Kautskyciler vermiştir. Bunlar için Lenin şöyle diyor:

“Kautskyciler kendi yazgılarını belirleme hakkını demagojik olarak ve yalnızca sözde savunuyorlar. Özgürce siyasal ayrılma istemini aşırı buluyorlar.” (Lenin, *agy*, c.22, s.152)

Bizde de öyle. Oportünistler ayrılma hakkı gibi bir demokratik istemi, “daha zamanı gelmedi” ve “gerçekçi değil” gibi gerekçelerle rafa kaldırıyorlar. Böylece demokratlıktan bile uzaklaşıyorlar. Aynı zamanda “birlik” adına bölücülük yapmış oluyorlar.

Ayrılma hakkı olmadan gönüllü birlik kurulamaz

Bu bölüm, Kürt Sorunu kitabından, kitaba önsözden ve gazetemizin 177. sayısından derlenmiştir.

Ayrılma özgürlüğünü savunmak ayrılmayı savunmak değildir. Lenin şöyle diyor:

“Kendi yazgısını belirleme özgürlüğünü, yani ayrılma özgürlüğünü destekleyenleri aynılıkçılığı destekliyorlar diye suçlamak, boşanma özgürlüğünü destekleyenleri aile bağlarının parçalanmasını destekliyorlar diye suçlamak kadar aptalca ve ikiyüzlüdür.” (Lenin, *agy*, c.20, s.422)

Komünistler, ulusların küçük küçük ulusal devletlere parçalanmasını değil, onların kardeşçe, her türlü ulusal baskıdan kurtulmuş olarak gönüllü birliğinin sağlanmasını isterler. Ayrılma hakkını bunun için ödünsüz savunurlar. Bunu yalnızca bir kez söyleyip geçmezler çünkü ayrılma hakkını dilinin ucuyla, yasak savar gibi söylemek yetmez. Söylediğimizde içten olduğumuzu göstermek, pratiğe uygulamak, günlük propaganda ve ajitasyonu bu yolda yürütmek gerekir.

Biz de Kürt sorununda ayrılmayı değil, birleşmeyi, *özgür birleşmeyi* istiyoruz. Tam da bu nedenle, “ayrılma hakkı”nı ikircimsiz ve koşulsuz olarak savunuyoruz. Çünkü ayrılma özgürlüğünün olmadığı yerde, birleşme özgürlüğünden de söz edilemeyeceğini biliyoruz.

“...Tüm ezilen ve eşitsiz ülkeler için ayrılma özgürlüğü istiyorsak, bu *ayrılmayı tercih ettiğimiz için değil, yalnızca, zora dayanan birleşmeden farklı olarak özgür, gönüllü birleşmeden ve kaynaşmadan yana olduğumuz içindir. Tek neden budur!*” (Lenin, *agy*, c.23, s.68)

Gönüllü birlik olduğu sürece büyük devletler halklar için daha yararlıdır:

“Bu hakkın (ayrılma hakkının — *İ.S.*) savunulması, küçük devletlerin kurulmasını özendirmez. Tersine, daha özgür, korkusuz ve bu yüzden daha geniş ve daha evrensel büyük devletlerin ve devletler federasyonlarının kurulmasını getirir. Bu büyük devletler, yığınlar için daha yararlı olduğu gibi, ekonomik gelişmeye de daha elverişlidir.” (Lenin, *agy*, c.21, s.316)

Çünkü, yine Lenin’in dediği gibi, “burjuva ulusal devlet çerçevesi ... artık ... üretim güçlerinin gelişmesine bir engel oluşturmuyor”. (Lenin, *agy*, c.21, s.149) Dünya yalnızca büyük devletlere değil, devlet sınırlarının hepten kalktığı komünizme doğru ilerliyor. Böyle bir süreçte hem gönüllülük, hem birlik büyük önem taşımaktadır.

Ayrılma hakkını savunmayan işçi sınıfı zafer kazanamaz

Bu bölüm gazetemizin 115-116. ve 188-189. sayılarından derlenmiştir.

Burjuva ulusçuluğu proletarya hareketinin önünde duran ve aşılması gereken baş

belası engellerden biridir. Üstelik tarihsel açıdan yüzyılların geleneğini taşıyan, azgın ezen ulus şövenizminin yaygın olduğu Türkiye’de proletaryanın enternasyonalist ruhta eğitimi ayrı bir önem taşıyor. Proletarya enternasyonalizmine bağlılığın bir ölçütü de *kendi* ulusunun ezdiği, baskı altında tuttuğu ezilen ulusun siyasal açıdan ayrılma hakkını savunmaktır. Bu konuda görevlerini yerine getirmeyen komünist partileri enternasyonalist değildir.

Proletaryanın enternasyonalist ruhta eğitimi için Kürt ulusunun siyasal ayrılma hakkını savunmak gerekiyor. Bu Kürt ulusal hareketindeki burjuva ulusçusu eğilimlerin etkisini kırmada da temel taştır. Bu soruna ne denli ilkesel yaklaşırsak, ne denli ikircimsiz olursak, Kürt ulusal hareketi, o ölçüde proleter harekete yakınlık duyacaktır.

Lenin şöyle yazıyor:

**“Bütün uluslara,
yalnız genel
olarak eşit
haklar tanımak değil,
aynı zamanda
devlet konusunda da
eşit haklar,
yani yazgısını
belirleme,
ayrılma hakkı
tanımak.”**

**“Bütün uluslara tam
hak eşitliği,
uluslara
yazgılarını
belirleme hakkı,
bütün ulusların
işçilerinin birliği —
Marksizmin, bütün
dünya ve Rusya
deneyiminin işçilere
öğrettiği ulusal
program
böyledir.”**

“Ezen ulusların proletaryası ilhaklara karşı ve genel olarak ulusların eşitliğinden yana her burjuva başseverinin tekrarlayıp durduğu cinsten genel beylik sözlerle yetinmemelidir. Proletarya ulusal baskı üzerine kurulmuş bir devletin sınırları sorunu üzerine, emperyalist burjuvazi için çok ‘tatsız’ olan bu sorunda susamaz. Proletarya ezilen ulusların belli bir devletin sınırları içinde zorla tutulmalarına karşı savaşmalıdır, bu da ulusların kaderlerini tayin edebilmeleri uğruna savaştır. Proletarya ‘kendi’ ulusu tarafından ezilen sömürgeler ve uluslar için siyasi ayrılma özgürlüğü istemelidir. Yoksa proletaryanın enternasyonalizmi boş laftan başka birşey olamazdı, ezen uluslarla ezilen ulusların işçileri arasında ne güven ne de sınıf dayanışması olabilirdi. Ve bir yandan ulusların kaderlerini tayin hakkını savunurken, öte yandan kendi ulusları tarafından ezilen ve ‘kendi’ devletlerinin

sınırları içinde zorla tutulan ezilen ulusların durumu konusunda susan reformistlerin ve Kautskycilerin ikiyüzlülüğü sergilenmemiş olurdu.” (Lenin, *agy*, c.22, s.147-148)

Proletarya ayrılma hakkını tanımazsa kendi sınıf çıkarlarını çiğnemiş olur. Bu nedenle ayrılma hakkını tanımak aynı zamanda çok önemli bir eğitim sorundur:

“Belirli bir devletin alanında savaşıyoruz. Bu devlette yaşayan tüm ulusların işçilerini birleştiririz. Ulusal gelişmenin şu ya da bu özel yolu üzerinde bir iddiada bulunamayız çünkü biz olanaklı *her* yoldan kendi sınıf hedefimize doğru yürüyoruz.

“Ama biz her türlü ulusçuluğa karşı koymazsak ve çeşitli ulusların eşitliğini savunmazsak, o hedefe doğru yol alamayız. örneğin Ukrayna’nın bağımsız bir devlet kurmasının kaçınılmaz olup olmadığı, önceden kestirilemeyecek binbir etkenin belirleyeceği birşeydir. Biz, boş ‘tahminler’le zaman yitirmeden, hiç kuşku götürmeyen birşeyi, Ukrayna’nın böyle bir devlet kurma hakkını olanca gücümüzle savunuruz. Biz, bu hakka saygılıyız. ... Biz, yığınlara bu hakkı tanımayı ve *devlet* kurma hakkının, herhangi bir ulusun ayrıcalığı olmasını reddetmeyi *öğretiriz*.”

“(...)

“... Yığınların gerçekten demokratik, gerçekten sosyalist eğitimi sağlayan bu propaganda ve ancak bu propaganda olabilir.” (Lenin, *agy*, c.20, s.413-414)

Ya emperyalist güçler ayrılmayı kuşkırtıyorsa

Bu bölüm gazetemizin 113-114. ve 115-116. sayılarından derlenmiştir.

Ayrılma hakkını savunmaya karşı getirilen en beylik gerekçe “bazı emperyalist güçlerin de ayrılmayı körükledikleri” görüşüdür.

Deniyor ki “Kürdistan’ı Türkiye’den ayırmak için CIA planları vardır. Ayrılma hakkını savunmak emperyalizmin çıkarlarını savunmak olur!” Bu çok yanlış bir yargıdır. Biz burada CIA’nın planları konusuna değinmeyeceğiz. CIA’nın planı ne olursa olsun, ayrılma hakkını savunmak gereklidir. İlkesel tutum bunu gerektirir.

Bırakalım yanıtı Lenin versin:

“Ezilen ulusların burjuvazisi işçileri aldatmak için ısrarla ulusal kurtuluş sloganlarına başvurur, iç politikalarında bu sloganları, egemen ulusun burjuvazisi ile gerici anlaşmalar yapmak için kullanırlar..., dış politikalarında halk düşmanı planlarını uygulayabilmek için rakip emperyalist devletlerle uzlaşırlar. ...

“Nasil ki, örneğin Latin ülkelerinde olduğu gibi cumhuriyetçi sloganların halkın aldatılması ve mali soygun amacıyla burjuvazi tarafından kullanılması durumları, sosyal demokratların (*komünistlerin — İ.S.*) cumhuriyetçiliklerinden vazgeçmeleri için bir neden olamazsa, aynı şekilde bir emperyalist devlete karşı ulusal kurtuluş mücadelelerinin, bazı hallerde bir başka ‘büyük’ devlet tarafından aynı derecede emperyalist amaçları için yararlanılması hal de sosyal demokratların (*komünistlerin — İ.S.*) ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını reddetmelerine neden olamaz.” (Lenin, *agy*, c.22, s.148)

Lenin’in bu sözlerinden anlaşılıyor ki ayrılma hakkını savunmak CIA’nın, ABD emperyalizminin Ortadoğu’daki planlarıyla bağlı değildir. Tam tersine, ilkesiz, yararçı, dengeci siyaset her zaman bir yanından CIA planlarına hizmet eder. Ayrılma hakkını savunmamak, burjuvazinin ulusçuluk zehiri yoluyla, Türk-Kürt halkları arasında düşmanlık körüklemesine yardım eder.

Ayrılma hakkı ve ayrılma

Bu bölüm Kürt Sorunu kitabından, gazetemizin 100. ve 160. sayılarından, bir alıntı eklenerek derlenmiştir.

Ayrılma hakkını savunmakla ayrılmayı

savunmanın bir ve aynı şeyler olmadığını yukarıda açıkladık. Komünistler, ayrılma konusunda somut duruma göre görüş belirtirler.

Burada üç noktayı vurgulamak gerekir.

1. Lenin, ulusların kendi yazgılarını özgürce çizme hakkının, her ulusun ayrılmasını *desteklemek* anlamına gelmediğini birçok kez belirtmiştir:

“Ulusların özgürce ayrılma hakları, belli bir ulusa belli bir zamanda ayrılmanın öğütlenir olup olmayışıyla karıştırılmamalıdır. Proletaryanın partisi bu ikinci sorunu, her özgül olayda bağımsız olarak düşünüp kararlaştırmalı, bunu yaparken, bir bütün olarak toplumsal gelişmenin çıkarlarını ve proletaryanın sosyalizm için verdiği sınıf savaşımının çıkarlarını dikkate almalıdır.” (Lenin, *agy*, c.24, s.302-303)

Buradan da anlaşıldığı gibi, toplumsal ilerlemenin, sosyalizmin bütünsel çıkarları bir ulusun demokratik istemlerinden daha önemlidir. Bu nedenle komünistler her somut bir durumda somut olarak tutum alırlar ve eğer ayrılma proletaryanın çıkarına olmayacaksa, ayrılmaya karşı çıkarlar.

2. Ancak böyle bir tavır alacaksa, ezilen ulus halkını, proletaryasını bizim *içten olduğumuza önceden inandırmış olmamız gerekir*. Ayrılma hakkı uğrunda ödünsüz savaşmış olmamız gerekir. Lenin Norveç’in İsveç’ten ayrılması konusunda bunu şöyle belirtiyor:

“Örneğin, eğer Norveç’in İsveç’ten ayrılması Almanya ile İngiltere arasında kesinlikle bir savaş yaratacak olsaydı, Norveç işçileri *yalnızca bu nedenle* ayrılmaya karşı çıkmalıydı. İsveç işçilerinin ayrılmaya karşı çıkması hakkı, fırsatı ve bu yönde ajitasyon yapması ise *yalnızca*, Norveç’in ayrılma özgürlüğü için İsveç hükümetine karşı düzenli, tutarlı ve sürekli bir savaşım vermişlerse, sosyalistliklerinden ayrılmadan söz konusu olabilirdi. Yoksa Norveç işçileri ve halkı İsveç işçilerinin önerisini içten *saymazlardı, saymazlardı.*” (Lenin, *agy*, c.23, s.57)

3. Komünistler ayrılmaya karşı çıksalar da bu karşı çıkış kesinlikle zora dayanamaz.

Lenin devrimden önce şöyle diyordu

“Hükümetlerden sömürgelere *iam* bir ayrılma özgürlüğü, kendi yazgısını gerçekten belirleme hakkını vermelerini istiyoruz. Erki ele geçirir geçirmez biz bu hakkı kesinlikle uygulayacağız ve bu özgürlüğü tanıyacağız.” (Lenin, *agy*, c.23, s.67)

Devrimden sonra Bolşevikler bu hakkı gerçekten de tanıdılar. Ancak yer yer bazı hatalı davranışlar oldu. Bu hataları, Kafkaslar’da birer Kafkasyalı olarak Stalin ve Orjonikidze yaptıkları halde, Lenin çok sert eleştirdi ve ilkesel tutumun pratik önemini savundu:

“...Eğer işler, Orjonikidze’nin fiziksel zor kullanacak kadar aşırıya gitmesi gibi bir darboğaza gelmişse, kendimizi nasıl bir karışıklığın içine soktuğumuzu düşünemebiliriz...”

“(...)

“Haklı olarak savunduğumuz ‘birlikten ayrılma hakkı’, doğaldır ki böyle koşullarda salt bir kağıt parçası kaıyor, Rus olmayanları, ... Büyük Rus şövenistinden ... koruyamıyor. ...

“Sanırım, Stalin’in aceleciliği ve salt idari yöntemlere olan aşırı tutkunluğu, onun ‘ulusçu sosyalizm’ belasına duyduğu kinle birleşince, burada öldürücü bir rol oynadı. Siyasette kin genel olarak en aşağılık rolleri oynar.” (Lenin, *agy*, c.36, s.605-606)

Bundan sonra da Lenin ulusal sorunda değil zor kullanmak, her an, her açıdan milimi milime ilkesel tutumun pratik önemini anlatıyor. Buradan da anlaşılacağı gibi, eğer bir ulus ayrılmanın yararlı olmayacağı konusunda ikna edilemezse, bırakılır ayrılınsın, zararlı sonuçlarını yaşasın ve yanlıştan dönsün.

İşçiler birlikte örgütlenebilirler

Komünistler, dünya çapında tek bir sınıf olan proletaryanın örgütlenmesinin de *ilkesel olarak* merkezi, tek bir dünya proletarya partisini gerektirdiğini savunurlar. Ne var ki dünya işçi sınıfı çeşitli ülkelere bölünmüş biçimde vardır. Bu nedenle örgütlenmede bu nesnel gerçek dikkate alınır. Aynı parti onel bir seçim değil, varolan nesnel koşulların zorunlu bir sonucudur. Aynı örgütlenmeyi zorunlu kılan nesnel koşullar yoksa, aynı örgütlenmede direnmek proletaryayı bölmek anlamına gelir. Komünistler proletaryanın olabilen en büyük, en güçlü, en merkezi birimlerde örgütlenmesinden yanadırlar.

Komünistler olarak, hele tek bir devlet sınırı içindeki işçileri ulusa göre bölmek, aynı partide (parti ayrı oldu mu, sendika, kooperatif, dernek vb. ayrı olmak durumundadır) örgütlenmenin aşırı zararlı ve yanlış olduğu görüşündeyiz. Türk komünistleri, ayrılma hakkını ardıcıl olarak savunacaklardır. Kürt komünistleri de, tüm işçilerin *kosulsuz* birliğini savunmalılardır.

Lenin, "çeşitli ulusların tek bir devlet içinde yaşadıkları yerlerde milyonlarca ve milyarlarca ekonomik, hukuksal ve toplumsal bağla birbirlerine bağlanmış olduklarını" söylüyor. (Lenin, *agy*, c.19, s.503) Bu Türkiye ve Kürdistan için de geçerlidir.

TKP II Konferans kararlarında da belirtildiği gibi, "Kürdistan'ın dört parçasının aralarındaki bağlar her parçanın

ininde yer aldığı devletin öteki bölgeleriyle olan bağlarından güçsüzdür". Bu nedenle Kürdistan'ın dört parçaya bölünmüşlüğü, Türkiye'de işçi sınıfının ayrı

ayrı örgütlenmesi için haklı bir gerekçe değildir.

Lenin, Çarlık monarşisini devirme hedefinin, ulusların özgürlüğü ile bağını anlatırken şunları söylüyor:

"Proletarya, Çarlık monarşisini devirmeyi ve onun yerine demokratik bir cumhuriyet getirmeyi amaçlayan devrimci bir savaşımın dışında özgürlüğünü elde edemez. Çarlık monarşisi, ulusal topluluklar için özgürlük ve eşit haklar tanımamasını engeller, üstelik hem Avrupa'da hem Asya'da barbarlığın, hunharlığın ve gericiliğin kalesidir. Bu monarşi ancak Rusya'daki bütün ulusların birleşik proletaryası tarafından, bütün ulusların çalışan yığınları arasında bulunan, devrimci savaşım gücüne sahip, tutarlı demokratik ögelere önderlik eden birleşik proletarya tarafından devrilebilir.

"Bundan çıkan sonuç şudur: 'Kendi' burjuvazisiyle siyasal birliği, tüm ulusların proletaryasıyla birliğin üstünde tutan işçiler, kendi çıkarlarına, sosyalizmin çıkarlarına ve demokrasinin çıkarlarına karşı davranıyor demektir." (Lenin, *agy*, c.19, s.245)

Bu sözler Türkiye için de geçerlidir. Bölgede gericiliğin kalesi Türkiye devleti, ancak Kürt-Türk birleşik proletaryanın önderliğinde yıkılabilir.

"Çarlık monarşisi... ancak Rusya'daki bütün ulusların birleşik proletaryası tarafından, bütün ulusların çalışan yığınları arasında bulunan, devrimci savaşım gücüne sahip, tutarlı demokratik ögelere önderlik eden birleşik proletarya tarafından devrilebilir. Bundan çıkan sonuç şudur: 'Kendi' burjuvazisiyle siyasal birliği, tüm ulusların proletaryasıyla birliğin üstünde tutan işçiler, kendi çıkarlarına, sosyalizmin çıkarlarına ve demokrasinin çıkarlarına karşı davranıyor demektir."

Çeşitli konular

Programı:

"Madde 55: A.K.H (Amele köylü hükümeti) kesif halk kutleleri halinde yaşayan milli ekalliyetlere (Kürtler, Lazlar) mukadderatlarını serbestçe tayin etmek ve arzu ederlerse devletten ayrılmak hakkını bahşeder. ..." (İşçinin Sesi sayı 247, s.17)

3. Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi Programı:

Kuruluş tarihi 20.6.1946, kapatılış tarihi 16.12.1946.

Bu partinin programında "milli azınlıklar meselesi" başlığı altında şöyle deniliyor:

"TSEKP vatandaşlar arasında hiçbir fark gözetmeksizin milli azınlıklara mensup kardeşlerimizin her hususta tam bir eşitlik dairesinde memleketin öz evlatları muamelesini görmelerini..."

Burada ulusal sorun bir azınlık sorunu olarak konmuş.

4. Vatan Partisi Programı:

Kuruluş tarihi 1954, aynı yıl kapatılmış. (İlke, cilt 2, sayı 7, 1974 Temmuz)

Bu partinin programında ulusal soruna hiçbir biçimde değinilmemiş.

5. Türkiye İşçi Partisi (TİP) Programı:

Kuruluş tarihi 13.2.1961, kapatılış tarihi ise 20 7 1971.

Bu partinin programında "milliyetçilik" başlığı altında ulusal soruna şöyle değinilmiş: "Türk devletine yurttaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür." (İlke, cilt 2, sayı 7, 1974 Temmuz)

6. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Programı:

Kuruluş tarihi 22.6.1974 Bu partinin programında ulusal sorunla ilgili hiçbir şey rastlanmadı.

7. Türkiye Komünist Partisi'nin 1973 sonrasındaki programına gelince, bu konuda Yürükoğlu yoldaşımızın *Üçüncü Program ve Görevlerimiz* kitabına bakalım. Burada şöyle denmiş:

Önce Programdaki ulusal sorunla ilgili bölümün *tümünü* okuyalım:

"4. Bütün azınlıkların, din ve mezhep guruplarının hakları eşit olmalıdır.

"5. Türkiye Komünist Partisi, ulusların yazgılarını kendilerinin çizmesi konusundaki, Leninci ilkelere bağlıdır. Memleketimizde yoğun, kaynaşmış yığınlar halinde yaşayan

uluslara, ulusal azınlıklara (Kürtlere, Lazlara vb.) tam demokratik, eşit Anayasal haklar tanınmalı, bu uluslara kültürlerini geliştirmek olanakları yaratılmalıdır.

"Uluslara bu hakları tanımak, her zaman için onların birbirinden ayrılmalarını istemek ve propaganda etmek zorunluğunu koşmaz. Kendi yazgısını çizmek hakkı, uluslara demokratik devletin bütünlüğünde kalmak, onunla sıkı ekonomik ve politik işbirliği kurmak hakkını da kendinde taşır.

"TKP, ırk ve ulus aşağılamasına karşıdır. Her ulusun kendi dilinde okuması, yazması, devlet dairelerinde konuşması, yayın yapması serbesttir.

"Ulusal azınlıkların komünistleri, Leninci enternasyonalistler olarak, uluslararası emekçilerin sıkı dayanışmasını propaganda etmekle yükümlüdürler. Memleketimizde ulusal azınlıkların egemen sınıflarından bir kısmı gericiliğin, emperyalistlerin işbirlikçileri durumundadırlar. Ülkemizde komünistler, hangi ulustan olursa olsunlar Türk işçi ve köylüleri ile, ulusal azınlıkların emekçilerinin kardeşçe birliği için savaşılır." (TKP Programı, s.34-35)

Neresinden başlamalı?

Birincisi, Türkiye nüfusunun en az dörtte biri olan Kürt halkı "ulusal azınlıklar" içine konulduğuna göre ve de ayrıca "uluslar" dendiğine göre, bu uluslar hangileridir? Var mı bilen? Sorumsuz, başıbozuk bir dil. Ama nesnel (ve de öznel) sonucu Kürt sorununu küçümsemek olmaktadır.

İkincisi, "Kürtler, Lazlar, vb." deyimini iğrenç bir deyimdir. Kürt sorununu, Laz, Çerkez, Abaza, vb. ile bir tutmanın yurdumuzun gerçekleriyle ve Leninizmle uzak yakın ilintisi olamaz. Kürt halkını ve savaşımı, liberal burjuvazinin kabul edebileceği sınırlar içinde "kabullenme"nin çerçevesine duvara asılacak belgesidir bu. Kürt halkına ettiği ağır hakaretin yanı sıra, küllenmiş ya da tarihin erittiği ulusal sorunları canlandırmaya çalışmak (Lazlar, Çerkezler, Abazalar, vb. için) komünistler için cınayete eşitir diyen Leninci ilkeyle de çalışmaktadır.

Üçüncüsü "ezen ulus", "ezilen ulus" tanımlamaları, "Türkiye Kürdistanı" deyimini hiç kullanılmıyor. Bu kavramları kullanmadan, işçi sınıfına ulusal sorun konusunda doğru bilinc verilemez, Kemalist-liberal burjuvaziyle uzlaşabilmek adına sapık bilinc verilebilir.

Dördüncüsü, Türkiye Kürdistanı,

Türklerin zor kullanarak ülke sınırları içine kattıkları bir bölgedir. Zenginliklerini Kürt egemen sınıfıyla birlikte giderek hızlanan biçimde sömürdüğü bir alandır. Türkiye Kürdistanı, Türkiye'nin *iç sömürgesidir*. Bu gerçek de Programda işlenmemiştir.

Beşincisi, Program ezilen ulus komünistlerinin görevini ("ulusal azınlıkların komünistleri" diyerek kavramı sulandırmasına karşın) doğru koyuyor. Peki ama nerede *ezen ulus komünistinin görevi*? O neden konmamıştır? Ezen ulus komünistinin görevi de, ezilen ulusun *ayrılma hakkını* savunmaktır. Leninizmi biraz bilen, bu iki görevin daima birlikte koyulması gerektiğini de bilir. Ezen ulus komünistinin görevini atlamak ezen ulus şövenizmine, ezilen ulus komünistinin görevini atlamak ezilen ulus şövenizmine işaret eder. Doğrudur. Programda "*ezen ulus şövenizmi*" vardır. Lenin, "ezen ulusun sosyal demokratları (komünistleri — İ.S.) ezilen ulusların ayrılma hakkını savunmalıdır. Bu tezi benimsemeyen sosyal demokratlar (komünistler — İ.S.) proletaryanın düşmanı ve en kötü cinsten sahtekarlar sayılmalı ve partiden atılmalıdır" diyor. (Lenin, *agy*, c.39, s.738)

Altıncısı ve tüm öteki saydığımız noktaların gelip bağlandığı yer, Program, "TKP ulusların yazgılarını kendilerinin çizmesi konusundaki Leninci ilkelere bağlıdır" diyor ama bu ilkenin ne olduğunu *açıklamadan* 3. paragrafı getiriyor. "Uluslara bu hakları (hangi hakları?) tanımak her zaman için onların birbirlerinden ayrılmalarını istemek ve propaganda etmek zorunluluğunu koşmaz" diyor.

Dolayısıyla, Program komünist partisinin ulusal programının temel taşı olan "ulusların yazgılarını kendilerinin çizmesi hakkı"na çarpıtıyor, yalnızca ezilen ulus komünistinin görevleri yönünde yanaşılıyor ve ezen ulus komünistinin görevlerini "*eşit haklar savaşımı*"na indiriyor. Bu tipik bir İttihat Terakki artığı tutumdur." (*Üçüncü Program ve Görevlerimiz*, s.53-56)

İşte 1979'da TKP'de kavga, yalnızca ulusal sorunda değil, her alanda kendini açığa vuran bu İttihat Terakki artığı tutuma karşı patlak vermiştir. Ve geçen sayımızda, derlemenin en başında ulusal soruna ilişkin parçasını aktardığımız IV. Program bu kavga içinde filizlenmiştir.

Ulusal kültür kimin belgisidir

Bu bölüm gazetesinin 263. sayısından alınmıştır.

Küçük burjuva hareketler, oportünistler bugünlerde, sık sık, gelenek ve göreneklerimiz, örf ve adetlerimize saygılı olmak, herşeyden önce de ulusal değerlerimizi korumak ve ulusal kültürümüze sahip çıkmak gibi şeylerden çok söz etmeye başladılar.

Bunlar, ulusal kültürü korumak, ulusal kimliğimizi korumak sözlerinin altında saklanan şu en temel gerçeği unutuyorlar:

"Her modern ulus içinde iki ayrı ulus vardır. Burjuvazi ve proletarya. Her ulusal kültürün içinde iki ulusal kültür vardır" (Lenin, *agy*, c.20, s.32)

"Ulusal kültür belgisi, burjuva (ve çoğu kez Karayüzler ve papazlara ait) bir sahtekarlıktır. Bizim belgimiz demokrasinin uluslararası kültürü ve dünya işçi sınıfı hareketinin kültürüdür." (Lenin, *agy*, c.20, s.23)

Ulusal kültürü savunanların Marksistler arasında yeri olmadığını Lenin açıkça belirtiyor:

"Kim işçi sınıfına yararlı olmak istiyorsa bütün ulusların işçilerini birleştirmeli, ister 'kendi öz' burjuvazisinin, ister bir başka burjuvazinin milliyetçiliği ile, bitip tükenmeden mücadele etmelidir. Ulusal kültür sloganından yana çıkarların yeri Marksistler arasında değil, küçük burjuvazinin saflarındadır." (Lenin, *agy*, c.20, s.25)

Ulusal sorun üzerine kim ne demiş

Bu bölüm gazetesinin 263. sayısından ve Yürükoğlu yoldaşımızın Üçüncü Program ve Görevlerimiz kitabından derlenmiştir.

Geçmişe şöyle bir bakarak, ulusal sorun üstüne kim ne demiş, belgeleriyle kısaca bir görelim:

1. Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası Programı:

Bu partinin kuruluş tarihi 22.9.1335 (1919). 1924'te fesh edilmiş. (İlke, cilt 2, sayı 7, 1974 Temmuz)

TİÇSF Programı'nda ulusal soruna hiç değinilmemiş.

2. Türkiye Komünist Fırkası Faaliyet